

הַלְבוֹת אִישׁוֹת פֶּרֶק טו

א. הָאִשָּׁה שֶׁהִרְשֵׁת אֶת בַּעְלָהּ, אַחֵר הַנְּשׂוּאִין, שְׂיִמְנַע עֹנֶתָה הָרִי זֶה מִתֵּר. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁהִיוּ לוֹ בָּנִים, שְׁכָּבֵר קַיִם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה. אָבֵל אִם לֹא קַיִם, חֵיב לִבְעַל בְּכָל עֹנֶה עַד שִׁיְהִיוּ לוֹ בָּנִים, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִצּוֹת עֲשֵׂה שְׁלִתּוֹרָה, שְׁנֹאמֵר "פְּרוּ וּרְבוּ" (בראשית א, כח; בראשית ט, א; בראשית ט, ז).

ב. הָאִישׁ, מִצּוּהַ עַל פְּרִיָּה וְרִבְיָה; אָבֵל לֹא הָאִשָּׁה. וּמֵאִמְתִּי יִתְחַיֵּב הָאִישׁ בַּמִּצְוָה זֹה, מִבֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אוֹ מִבֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְכִיוֹן שֶׁעָבְרוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלֹא נִשָּׂא אִשָּׁה הָרִי זֶה עֹוֵבֵר, וּמִבְטֵל מִצּוֹת עֲשֵׂה; וְאִם הָיָה עֹוֶסֶק בַּתּוֹרָה, וְטָרֹוד בָּהּ, וְהָיָה מִתִּירָא מִלְּשֵׂא אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִטְרַח בַּמְזֻנּוֹת וַיִּבְטֵל מִן הַתּוֹרָה הָרִי זֶה מִתֵּר לְהִתְאַחֵר: שֶׁהָעֹוֶסֶק בַּמִּצְוָה, פֶּטוּר מִן הַמִּצְוָה; וְכָל שָׁכֵן, בְּתִלְמוּד תּוֹרָה.

ג. מִי שֶׁחֲשָׁקָה נִפְשׁוֹ בַּתּוֹרָה תָּמִיד, וְשָׁגָה בָּהּ כְּכֵן עֲזָאִי, וְנִדְבֵּק בָּהּ כָּל יָמָיו, וְלֹא נִשָּׂא אִשָּׁה אֵין בִּידּוֹ עֹוֹן: וְהוּא, שְׁלֹא יִהְיֶה יֵצֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו; אָבֵל אִם הָיָה יֵצֵרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו חֵיב לְשֵׂא אִשָּׁה, וְאִפְלוּ הָיוּ לוֹ בָּנִים, שְׁמָא יָבֹוא לִיָּדֵי הָרַהוּר.

ד. כַּמָּה בָּנִים יִהְיוּ לָאִישׁ, וְתִתְקַיֵּם מִצְוָה זֹה בִּידּוֹ זָכֵר וְנִקְבָּה, שְׁנֹאמֵר "זָכֹר וְנִקְבָּה, בְּרֵאִם" (בראשית ה, ב); הָיָה הַבֶּן סָרִיס, אוֹ שֶׁהִיָּתָה הַבֵּת אֵילֻנִּית לֹא קַיִם מִצְוָה. נִלְדּוּ לוֹ וּמִתּוֹ, וְהִנִּיחוּ בָּנִים הָרִי זֶה קַיִם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה: בְּנֵי בָּנִים, הָרִי הֵם כְּבָנִים.

ה. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁהִיוּ בְּנֵי הַבָּנִים זָכֹר וְנִקְבָּה, וְהָיוּ בָּאִים מִזְכֹּר וְנִקְבָּה, אָף עַל פִּי שֶׁהִזְכֵּר בֶּן בָּתּוֹ, וְהִנִּקְבָּה בֵּת בָּנוֹ הוֹאִיל וְהֵם מִשְׁנֵי בָּנָיו, הָרִי קַיִם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה; אָבֵל אִם הָיָה לוֹ בֶּן אוֹ בֵּת וּמִתּוֹ, וְהִנִּיחַ אֶחָד מֵהֶן זָכֹר וְנִקְבָּה עַדִּין לֹא קַיִם מִצְוָה.

ו. הָיוּ לוֹ בָּנִים בְּגִיּוֹתָיו, וְנִתְגַּיֵּר הוּא וְהֵם הָרִי זֶה קַיִם מִצְוָה זֹה. הָיוּ לוֹ בָּנִים וְהוּא עֹבֵד, וְנִשְׁתַּחֲרַר הוּא וְהֵם לֹא קַיִם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, עַד שִׁיּוֹלִיד אַחֵר שְׁנִשְׁתַּחֲרַר: שֶׁהָעֹבֵד, אֵין לוֹ יָחוּס.

ז. לֹא יִשָּׂא אָדָם עֶקְרָה, וְזִקְנָה, וְאֵילֻנִּית, וְקִטְנָה שְׂאִינָה רֵאוּיָה לְוֹלֵד אֵלָּא אִם כֵּן קַיִם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, אוֹ שֶׁהִיָּתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת לַפְּרוֹת וְלַרְבּוֹת מִמֶּנָּה.

ח. נִשָּׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים, וְלֹא יִלְדָה הָרִי זֶה יוֹצִיא וַיִּתֵּן כֶּתֶבָהּ, אוֹ יִשָּׂא אִשָּׁה הָרֵאוּיָה לְוֹלֵד; וְאִם לֹא רָצָה לְהוֹצִיא, כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִכִּין אוֹתוֹ בְּשׁוּט עַד שִׁיּוֹצִיא. וְאִם אָמַר אֵינִי בּוֹעֵלָהּ, וְהָרִינִי שׁוֹכֵן עִמָּה בְּפָנֵי עֵדִים כְּדִי שְׁלֹא אֶתִּיחַד עִמָּה, בֵּין שְׂאִמְרָה הִיא, בֵּין שְׂאִמֵּר הוּא אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן, אֵלָּא יוֹצִיא אוֹ יִשָּׂא אִשָּׁה הָרֵאוּיָה לְוֹלֵד.

ט. שָׁהָת עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָה, וְהָרִי הוּא יוֹרָה שְׁכַבְתָּ זָרַע כְּחֵץ חֲזָקָת הַחֲלִי מִמֶּנָּה, וְתִצָּא שְׁלֵא בְּכֶתֶבָהּ. וַיֵּשׁ לָהּ תּוֹסֶפֶת לֹא תִהְיֶה זֹה פְּחוּתָהּ מֵאֵילֻנִּית שְׁלֵא הַפִּיר בָּהּ, שִׁישׁ לָהּ תּוֹסֶפֶת כִּמּוֹ שִׁיתִּבְאָר. וְאִם אֵינּוּ יוֹרָה כְּחֵץ, חֲזָקָת הַחֲלִי מִמֶּנּוּ בְּלִבָּד; וּכְשִׁיּוֹצִיא, יִתֵּן הַכֶּתֶבָה כָּלָה עֵיקָר וְתּוֹסֶפֶת.

י. הוּא אוֹמֵר מִמֶּנָּה נִמְנַע הַוֹלֵד, וְהִיא אוֹמֶרֶת מִמֶּנּוּ נִמְנַע מִפְּנֵי שְׂאִינּוּ יוֹרָה כְּחֵץ הִיא נֶאֱמָנָת; וַיֵּשׁ לוֹ לְהַחֲרִים עַל מִי שְׁטוּעֶנֶת דְּבָר שְׂאִינָה יוֹדַעַת אוֹתוֹ בּוֹדָאִי, וְאַחֵר כֶּךָ יִתֵּן כֶּתֶבָהּ.

וְאִם אָמְרָה אֵינִי יוֹדַעַת, אִם מִמֶּנִּי אִם מִמֶּנּוּ אֵין לָהּ עֵיקָר כְּתָבָה, כִּמּוֹ שְׁאֻמְרָנוּ: הַעֲמֵד מִמּוֹן בַּחֲזָקָת בְּעָלָיו, עַד שֶׁתִּטָּעַן בְּיָדָאִי שְׁאֵינוּ יוֹרֶה כֶּחָץ. וְלָמָּה הִיא נֶאֱמָנֶת בְּטַעֲנָה זֹה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִרְגָּשֶׁת אִם יוֹרֶה כֶּחָץ אוֹ לֹא יוֹרֶה; וְהוּא אֵינוּ מִרְגִּישׁ.

יא. הָאִשָּׁה שֶׁבָּאָה לְתַבַּע בַּעֲלָהּ לְגַרְשָׁה אַחֵר עֶשֶׂר שָׁנִים מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָלְדָה, וְהִיא אוֹמֶרֶת שְׁאֵינוּ יוֹרֶה כֶּחָץ שׁוֹמְעִין לָהּ; אֵף עַל פִּי שְׁאֵינָהּ מְצוּהָ עַל פְּרִיָּה וְרִבְיָה, צְרִיכָה הִיא לְבָנִים לְזִקְנוּתָהּ. וְכוּפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא, וְיִתֵּן עֵיקָר כְּתָבָה בְּלֶבֶד שֶׁלֹּא כָּתַב לָהּ הַתּוֹסֶפֶת, עַל מְנַת שֶׁתֵּצֵא לְרִצּוֹנָה וְתִטַּל.

יב. הֵלֶךְ בִּסְחוּרָה בְּתוֹךְ עֶשֶׂר שָׁנִים, אוֹ שֶׁהָיָה חוּלָה, אוֹ שֶׁהָיְתָה הִיא חוּלָה, אוֹ שֶׁהָיוּ חֲבוּשִׁין בְּבֵית הָאֲסוּרִין אֵין עוֹלָה לָהֶן אוֹתוֹ זָמַן מִן הַמִּנּוּן. הַפִּילָה, מוֹנֶה מִיּוֹם שֶׁהִפִּילָה. אִם הַפִּילָה, וְחִזְרָה וְהִפִּילָה שְׁלוֹשָׁה פְּעָמִים הַחֲזָקָה לְנִפְלִים, וְשָׁמָּה לֹא זָכָה לְהַבְנוֹת מִמֶּנָּה; וְיוֹצִיא, וְיִתֵּן כְּתָבָה.

יג. הוּא אוֹמֵר הַפִּילָה בְּתוֹךְ עֶשֶׂר, כְּדֵי שִׁישְׁהָ עִמָּה, וְהִיא אוֹמֶרֶת, לֹא הִפְלֵתִי נֶאֱמָנֶת, שְׁאֵינָהּ מַחֲזִיקָת עֲצָמָהּ בַּעֲקָרוֹת; הוּא אוֹמֵר, הַפִּילָה שָׁנִים, וְהִיא אוֹמֶרֶת, שְׁלוֹשָׁה נֶאֱמָנֶת, שְׁאֵינָהּ מַחֲזִיקָת עֲצָמָהּ בַּמִּפְלָת: וְיוֹצִיא, וְיִתֵּן כְּתָבָה. וּבְכָל זֶה, מִשְׁבִּיעָה שְׁבוּעַת הַסֵּת, שֶׁלֹּא הַפִּילָה, אוֹ שֶׁהִפִּילָה שְׁלוֹשָׁה שְׁבֻטָּעָנָה זֹה, יִתְחַיֵּב לִתֵּן כְּתָבָה.

יד. נִשְׁאֵת לְאַחַד, וְשָׁהָת עִמּוֹ עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יָלְדָה, וְהוֹצִיאָהּ מִתֵּרֶת לְהַנָּשֵׂא לְשָׁנִי. שָׁהָת עִם הַשָּׁנִי עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יָלְדָה, לֹא תִנָּשֵׂא לְשָׁלִישִׁי; וְאִם נִשְׁאֵת לְשָׁלִישִׁי, תֵּצֵא בְּלֹא כְּתָבָה אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת, אוֹ שָׁקִים מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה.

טו. הָאִשָּׁה שֶׁבָּאָה לְבֵית דִּין וְאָמְרָה, בְּעָלִי אֵינוּ יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ כְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ שְׁמוּשׁ שְׁמוּלִיד, אוֹ שְׁאֵינוּ יוֹרֶה כֶּחָץ יַעֲשֶׂה הַדִּינָן פְּשָׁרָה; וְיֹאמְרוּ לָהּ רֵאווִי לֶיךָ שֶׁתִּנְהַגִּי עִם בְּעָלֶיךָ, עַד שֶׁתִּשְׁהִי עֶשֶׂר שָׁנִים, וְלֹא תוֹלִידִי, וְאַחֵר כֵּךְ תִּתְבַּעֲנִי. וּמַגְלָגְלִין עִמָּה בְּדִבְרֵי, וְאֵין כּוּפִין אוֹתָהּ לִישֵׁב; וְלֹא דָנִין אוֹתָהּ דִּין מוֹרְדָת, אֲלֵא מֵאֲרִיכִין בְּדִבְרֵי זֶה עַד שִׁיעֲשֻׂה פְּשָׁרָה.

טז. אֵף עַל פִּי שָׁקִים אָדָם מִצּוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, הָרִי הוּא מְצוּהָ מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שֶׁלֹּא יִבְטַל מִלְּפָרוֹת וְלִרְבוֹת, כָּל זָמַן שִׁישׁ בּוֹ כּוֹחַ שְׁכָל הַמוֹסִיף נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, כֹּאֲלוֹ בָּנָה עוֹלָם; וְכֵן מִצּוֹת חֲכָמִים הִיא שֶׁלֹּא יֵשֵׁב אִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶרֶהוֹר, וְלֹא תֵשֵׁב אִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, שֶׁלֹּא תִחַשְׁדּ.

יז. וְחוּבָה עַל כָּל אִישׁ, לְקִנּוּת לְאִשְׁתּוֹ; אָמְרוּ חֲכָמִים, אֵין אָדָם מִקְנֵא לְאִשְׁתּוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן נִכְנָסָה בּוֹ רוּחַ טְהוֹרָה. וְלֹא יִקְנֵא לָהּ בְּיֹתֵר מִדִּי; וְלֹא יֶאֱנֵס אוֹתָהּ, וְיִבְעַל בְּעַל כְּרִחָהּ, אֲלֵא לְדַעֲתָהּ, וּמִתּוֹךְ שִׁיחָה וְשִׁמְחָה.

יח. וְכֵן צוּר חֲכָמִים עַל הָאִשָּׁה שֶׁתִּהְיֶה צְנוּעָה בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, וְלֹא תִרְבֶּה בְּשִׁחּוֹק וְקִלּוֹת רֹאשׁ בְּפָנֶיהָ בְּעָלָהּ, וְלֹא תִתְבַּע תִּשְׁמִישׁ הַמָּטָה בְּפִיָּהּ, וְלֹא תִהְיֶה מְדַבֶּרֶת בַּעֲסָקָה זֶה; וְלֹא תִמְנַע מִבְּעָלָהּ, כְּדֵי לְצַעֲרוֹ עַד שִׁיּוֹסִיף בְּאַהֲבָתָהּ, אֲלֵא נִשְׁמַעַת לוֹ, בְּכָל עֵת שִׁירְצָהּ. וְתִזְהַר מִקְרוֹבָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה; וְתִתְרַחֵק מִן הַפְּעוֹר, וּמִן הַדּוּמָה לַפְּעוֹר.

יט. וְכֵן צוּר חֲכָמִים שִׁיחָהּ אָדָם מִכְבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ,

ואוהבה כגופו ; ואם יש לו ממון, מרבה בטובתה כפי הממון.
ולא יטיל עליה אימה יתרה ; ויהיה דבורו עמה בנחת, ולא
יהיה עצב ולא רוגז.

ב. וכן צוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר
מדי, ויהיה לו עליה מורא, ותעשה כל מעשיה על פיו, ויהיה
בעיניה כמו שר או מלך : מהלכת בתאות לבו, ומרחקת כל
שישנא. וזה הוא דרך כל בנות ישראל ובני ישראל הקדושים,
הטהורים בזונגן ; ובדרכים אלו, יהיה ישובן נאה ומשבח.